

edicija

džepni **a**
na
gr
e
w

urednik
Alen Bešić

**IVAN
POTIĆ**

rezultati

|

PRELAZAK

Čarliju Kaufmanu

Mladi profesor u sakou od tvida trudio se da deci objasni ko je bio Dante Aligijeri. Ta deca su, međutim, bila začeta u pogrešno vreme i na pogrešnom mestu, početkom devedesetih godina XX veka, u zemlji koja se nekada zvala Jugoslavija. Roditelji im behu uzombirane vreće kostiju i mesa, poniženi, prevareni i iznevereni toliko puta da više u sebi nisu nalazili ništa sem praznine. Njihova deca, odgajana u tom varvarskom plemenu, nekulturna i zapuštena, bez ijedne božanske čestice u sebi, neuspešno su pokušavala da proniknu u milozvučnost stihova, harmoniju zvukova i lepotu boja...

Ako je u pitanju ista priča, ako je u pitanju isti lik, o njemu više ne vredi pričati. Ipak, iako je sve isto, MUKA je drukčija. Nekad je muka manja, manifestuje se probadanjem u leđima ili bolom u slepoočnicama. Nekad se subjekat sa olovkom drugačije oseća; ne, nije u pitanju sinuzitis, to je već opšte mesto u našoj novijoj posttranzicionoj pripovesti, nije ni znojenje dlanova niti glasovi u glavi (neki divno pevaju), radi se o promeni poetskog izraza. Sada će subjekat sa olovkom promeniti mesto boravka, iz spavaće sobe otići će u dnevni boravak, iz plave pidžame uskočiće u kaki odelo, iz ove dimenzije premestiće se u neku drugu. Fokusiraće se na prazan papir.

Za to vreme njegov klon radiće na kompjuteru. Isti je kao čovek koji preferira zastarelu tehnologiju, ima surlu, po šest prstiju na nogama i rukama i veliki račvasti jezik. Da u ovoj pripovesti postoji topli ženski lik, nesumnjivo bi u ovom trenutku ušao/la u kuhinju i uneo/la palačinke i topli kakao. Njega/nje, međutim, nema, pa smo primorani da od komšiluka saznajemo njihova prava imena. Kosinus je staromodni, a Sinus moderni mutant. Evo, čak se i profesor Jović javlja da potvrdi o kakvom se ozbiljnom logičkom problemu radi. Čemu ovo služi? Zašto su reči nemoćne? Kako funkcioniše mozak? Zbog čega se rezultati ne slažu? Zašto niko ne dešifruje san? Sve su to pitanja na koja ni profesor Jović nema odgovor.

* * *

U nedostatku boljeg odgovora, sugestija profesora Jovića (koji se, zahvaljujući hladnoj proračunatosti binoma i trinoma nametnuo kao glavni junak) da se na ovom mestu zastane, prihvata se konsenzusom, nakon čega nam ostaje samo da se zajedno zapitamo šta se desilo sa našim idealima. Bilo je to ključno pitanje za prelazak sa bilo čega na bilo šta, sa Olimpa u Had, iz „plave” u „ružičastu” fazu, iz gorkog života u slatku smrt, da se filozofski izrazim/mo. Evo, i profesorka sociologije i marksizma, zaokupljena isprobavanjem novog dušeka, morala je da okrene glavu i načulji uši.

– Mislim, kolega, da bi trebalo da se držite matematike – rekla je.

– Izvinite, kolegice – rekao je profesor Jović – ali u ovom mladom subjektu sa olovkom, kao i u njegovom klonu, odigrava se trenutno strašna bitka sa samospoznajom. Kako

izlečiti kvadratni koren nečijeg nezadovoljstva, ako ne upoznamo najtananiji deo ljudskog mehanizma, dušu i um. Postoje veći problemi od ukočenosti.

– Meni kad pukne cev, ja pozovem vodoinstalatera, a kad mi rikne šporet – električara – progovorio je Sinus iznenada. To je iznenadilo sve, pogotovo što je Sinus mutant sofisticirane tehnologije, nastao iz potrebe da se prevaziđu Kosinusovi nedostaci kao što su melanholija, čačkanje nosa, premeštanje testisa u toku razgovora, pljućkanje, preuranjena ejakulacija, nedovoljno razvijena empatija i sl. Odjednom je postalo potpuno nebitno šta će se desiti u sledećoj evolutivnoj fazi. Sinus je očigledno bio teška seljačina, sa kompjuterom ili bez njega.

Profesorka sociologije bila je uverena da će deca i u budućnosti biti deca, ma koliko električnih kablova im virilo iz lobanja. A profesor Jović je dobro znao da nervni slom treba izbeći, pa je zatvorio zbirku i zagledao se u krošnju drveta. Sinus i Kosinus su uskoro izašli iz kuće i sa loptom otišli na dečje igralište. Čuo se pojava ptica i nekoliko muza lebdelo je na harfama. Tamo je profesor književnosti sa svojim učenicima analizirao Danteov *Pakao*.

– Šta mi sad da radimo? – upitali su mladog profesora u sakou od tvida.

– Pa, gde vam je treći? – upita profesor, koji je bio dobro poznat sa sadržajem bajke *Tri praseta i jedan idiot*.

– Ne znamo – rekoše mutanti uglas. – Verovatno nešto piše. – On uvek nešto piše, iako nikad nema šta da kaže.

– To se zove ambicija – reče profesor. – I želja da se zabeleži trag ljudskog postojanja na zemlji.

– Ali, mi nismo ljudi – reče Kosinus. – Mi smo elektrode.

– Mi smo samo književni likovi. Nikad nismo imali mamu. A on, on je stvaran. On može da napiše da imamo surlu i nikom ništa. A mi uopšte nismo nezadovoljni, makar imali tri surle i jedno oko posred čela. On, on je nezadovoljan. Mi bismo samo voleli da trčimo u susret suncu, da igramo fudbal i ništa da ne mislimo.

– Pa igrajte – reče profesor. Bila mu je urnebesna pomisao da slonovi/klonovi šutiraju loptu, ali se u životu načitao još uvrnutijih stvari, kao kod Gibsona ili Dika.

– A Stanislav Lem? – upita lepa studentkinja u iscepanom džinsu.

– I Stanislav Lem... I gomila drugih – uzdahnu profesor suzbijajući erekciju. Slonovi su za to vreme nespretno skakali po rezervnoj ekipi FK „Mladost“. Niko nije bio previše zabrinut za rezultat. Ionako su igrači, manje-više, već bili mrtvi. A slonovi, osim u književnom tekstu, nisu ni postojali. Svet je bio privid perverznošć šaljivdžije, nečija bolesna mašta.

– Nego, deco, da se mi vratimo *Paklu* – reče mladi profesor.

MUKA

Muka mi je od ponavljanja istih rečenica. Život u Srbiji je sranje. To ponavljam već 20 godina, kao neku mantru. Muka mi je od izvesnosti ponavljanja mantre. Dajte neki protivargument. Kažite: *Ti veliki seratoru, prestani sa negativnim mislima i počni da daješ ljubav.* Kome da dajem? Policajcima koji mi naplaćuju kaznu na pešačkom prelazu? Lopinama iz RIK-a? Kerovima koji mi kidišu na potkolenicu? Pijanom komšiji koji svira harmoniku u vreme odmora? Ženama koje se lože samo na kreditne kartice? Velikom vođi, malim vođama, navijačima, obijačima, svima koji me mrze samo zato što znam padeže, tebi koji me belo gledaš i najradije bi mi ukrao inspiraciju? E pa nećeš! Meni je bes generator, to je jedino čega u Srbiji ima koliko hoćeš.

Muka mi je od toga što sam besan i nadrkan. Ali kako biti normalan sa ojedom dupeta i sa platom koja ne dobačuje do 350 evra, a pri tom i kasni dva meseca... U kancelariji još nema klime, kad radi kompjuter temperatura je oko četrdeset stepeni. Muka mi je od toga da je zimi prehladno, a leti pretoplo. Zašto nije umereno? Muka mi je od velike mašine koja me melje, polako, svakodnevno. Muka mi je od svoje bezizražajne face, sa bezizražajnim ustima koja mrmrljaju neke nebitne reči. I od simulakruma mi je muka. Ne mogu više ni da bežim u paralelni svet. Dokurčilo mi sa njanjenje. A ipak to radim...

Sve je poznato, zar ne? I šta ima više da se objašnjava. Gledano sa izvrsne vremenske distance, naši problemi su beznačajni. I mi smo beznačajni, a mi nismo ništa drugo nego problemi na dve noge. Muka mi je od toga što moramo nešto da osećamo. A i to što osećamo, to uvek mora da bude nešto više od onog što osećaju jednoćelijski organizmi. Pazi, koje sranje! Misliti, osećati kako ti ovde nije mesto, nemati snage, para i motiva da odeš na neko drugo mesto, koje je u suštini isto sranje – drugo pakovanje, kako bi lepo rekao narodni pripovedač. Muka mi je od pripovedanja, sve sam već rekao i sada se vrtim ukруг, pokušavajući da popunim prazninu u vašim srcima. A rezultat moje borbe, ova gomila napisanih ili izgovorenih reči, ova destilovana muka, kod uzombiranih i apatičnih dvonožaca izaziva manje pažnje nego starletina napumpana sisa. Jer ste vi klinci rođeni sa tom provalijom u srcu, bezdušni kao i vaši varvarski preci, Kelti, Sloveni, jebemliga, oni koji su naseljavali ovaj divni komad zemlje, od kojeg mi je takođe muka. Muka mi je od toga što naslanjam nos na staklo u prljavom autobusu i što čeznem za kućicom u planini. Ja tu kućicu nikad neću imati. Eto, zašto mi je muka od udaranja čežnje. Čovek ne bi trebalo da ima potrebe. Potrebe su uzrok našeg nezadovoljstva. Muka mi je od potreba. Muka mi je od toga da me ova zemlja tera da se osećam kao zamorče. Jadno. Beznadežno. Muka mi je od toga da mi neki glas preko telefona kaže: „Žao mi je, ali svetska ekonomska kriza i tvoje radikalno neuklapanje u konzumentska pravila neokapitalizma uslovili su drastično smanjenje budžeta, te tvoja knjiga ne može da izađe ovog leta.“ Muka mi je od toga da uvek ima problema sa izlaženjem mojih knjiga. Ako nije kriza u svetu, onda gase izdavačke kuće, one bankrotiraju, otpuštaju direktore koji

su normalni, smenjuju urednike koji me gotive, zajedno sa mojom mukom i mojim rečima, i mojim sranjima i mojom brutalnom iskrenošću. Mrzim svoju brutalnu iskrenost. Zbog nje su me zamalo streljali na ratištu. Zbog nje mi je smanjena ocena iz vladanja u srednjoj školi. Zbog nje se ne slažem dobro sa sestrom. Zbog nje sam najebao na poslu i morao da menjam firmu. Zbog nje sam više puta spavao na kauču u kuhinji. Mrzim što se noću ispovedam kompjuteru, mrzim što će se uspešne drkadžije naslađivati dok ovo čitaju. „Ovaj idiot sve mrzi, muka nam je od njega“, govoriće narodnjaci, evropejci, debejci, protivnici Siorana i Šopenhauera, hedonisti paperjastih dlaka, ljubitelji koktela i tropskog voća, sise te splavarke, nabildovani navijači, metroseksualci štucovane bradice i tesnih pantalona... Muka mi je od onih što uživaju, dok mi ostali patimo. Muka mi je od toga što ova priča liči na Jarkevičevu priču o bluzu. Muka mi je od Rusije. Muka mi je od Amerike. Muka mi je od Srbije, to sam ti već rekao. Muka mi je i od tvog pogleda, ti očigledno ništa ne razumeš. Vreme ti je da postaneš čovek, da bi razumeo moju muku. Znaš... Duvanje od ranog jutra, tri džointa pa doručak, pa slušanje muzike, pa gluvarenje, pa seks sa maloletnicom, pa napijanje sa folirantima iz kraja, uz priče o životu koji nikad nećete živeti, vi buntovnici bez petlje, junaci bez muda...

Muka mi je od proseravanja. Rođen si sam, umrećeš sam i niko ti ne može pomoći, pogotovo ja. Ja sam svoja razočaranja složio na gomilu, kao oprani veš. Koliko razočaranja čovek može da podnese u jednom životu? Muka mi je od razočaranja. Svi su se prodali. Svi. Retko ko je ostao uspravan i čist. Muka mi je od ljudi na prodaju. Kupe te i postaneš ljigavi smrad, kao i svi ostali. Muka mi je od ljigavih smradova.

Muka mi je od simuliranja sreće. Muka mi je od ove verande i tvog diktafona. Muka mi je od ovih konobara i kikota-nja onih devojaka tamo koje nemaju pojma o životu i zato se dobro zabavljaju. Ja nikada nisam znao da se dobro zabavljam, uvek sam, smrtno ozbiljan, pa čak i u odelu klovna, pokušavao da život sčepam za gušu. Bolje ja njega, nego on mene. Muka mi je od pitanja na koje nema odgovora. Koji je smisao našeg bitisanja? Kuda idemo? Zašto nas nema? Ne želim da ti ubijam volju, ali sad ti nema povratka. Moraćeš da postaneš čovek.

Ah, da, malo sam odlutao od teme. Šta si me ono pitao, kad se očekuje nova knjiga? Ne znam, čoveče, rekli su da će je štampati do kraja leta, ako nas prethodno ne počisti neka epidemija iz laboratorija u podzemnim hodnicima tajnih službi, neka saobraćajna nesreća, ili klavir koji doleće sa nebesa...

Muka mi je i od knjiga koje se predugo čekaju. Mrzim da čekam, mrzim strpljivost. Muka mi je od skromnosti i skrušenosti. Ako si takav, trebalo bi da živiš kao monah. Muka mi je od naopakih shvatanja o tome šta znači lepo vaspitanje. Lepo vaspitanje isključuje dolazak naduvanog reportera u gajbu bivšeg pisca. Šta, nisam ti rekao da više ne nameravam da pišem? Ne, prijatelju, zaludan je to posao od kojeg se na kraju razboliš... Muka mi je od pisanja, ono ničemu ne doprinosi. Niko normalan više ne čita, samo ludaci to rade. Eto... Do pre nekoliko trenutaka nisam ni razmišljao o mogućnosti da te nateram da progutaš taj diktafon, ali kako minuti prolaze, to mi deluje kao najlogičnija stvar. U stvari, vidim da ništa od onog što sam dosad napisao nisi ni čitao. Za koga, u stvari, ti radiš? Za vojnu službu bezbednosti? Ili za... Za koga? Ma, čekaj, sad ćeš videti kako se piše... Marš, pederu

mali, tornjaj se odavde! Boli me kurac i za tvoje novine. Ionako ćeš napisati da sam alkos i jebivetar, propali otac i muž, sjebani oldtajmer kojeg je pregazilo vreme. Što je delimično tačno, ali istina je ono od čega mi je najmučnije. Misliš da je maštanje moj izbor?

Piši, u stvari, šta hoćeš, to će ionako čitati samo zombiji. I jebene domaćice...